

Rivierdonderpad: gevecht of poging tot paring?

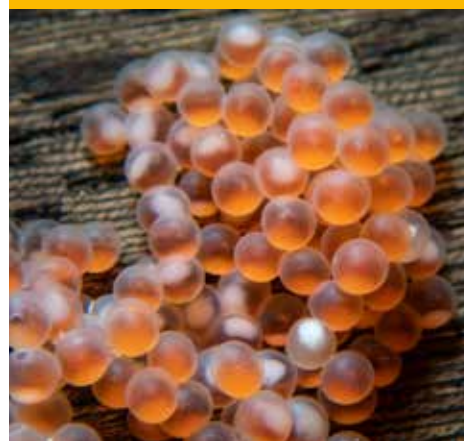
In de Vinkeense plassen is eiland 4 een bekend duikgebied. Wat veel duikers niet weten is dat ze het gebied al heel lang delen met een kleine vissoort, de rivierdonderpad.

De ondiepte van het duikgebied van de steiger tot ongeveer drie meter diep is een vrij vlakke zandbodem waar ook stukjes hout, plankjes en stukken steen liggen. Al die plekken worden door de rivierdonderpadman gebruikt om in het voorjaar een nestje te maken. Vanaf 2018 tel ik de nestjes die daar in het voorjaar worden gemaakt. Het telgebied is ongeveer 250 meter lang en 25 meter breed. De telling is nog niet zo lang bezig dus de reeks is nog maar kort. In 2018 waren er 12 nestjes, in 2019 waren er 10, in 2020 waren er 7, in 2021 3 en in 2022 nog maar 1. Opvallend is dat de rivierdonderpad in duikgebied Vinkeveen vooral onder hout zijn nest maakt. Waarschijnlijk heeft de afname met de komst van de zwartbekgrondel te maken. De zwartbekgrondel is vanaf 2018 in het duikgebied gekomen en is daar nu massaal aanwezig.

In mijn enthousiasme voor de rivierdonderpad heb ik ook andere duikers aangestoken en een van mijn duikbuddy's heeft een filmpje gemaakt in 2019 over een ontmoeting tussen twee rivierdonderpadden. Het filmpje is te zien op youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=naysMrkYqaA>.

Over het paargedrag van rivierdonderpadden is onderzoek gedaan door Morris (1954) en diverse anderen. Morris beschrijft het paargedrag als volgt: Het mannetje maakt een nest onder een stuk steen. Dan neemt het mannetje plaats in het nest waarbij alleen de kop zichtbaar is. Alles wat langs zwemt wordt 'gebeten'. Mannetjes worden van het nest weggesleept en vrouwtjes worden het nest in gesleept. In de film Nederland Onder Water van Arthur de Bruijn is heel mooi in beeld gebracht dat mannetjes met hun "geknor" de vrouwtjes proberen te lokken. Daarbij maken ze met hun kop een knikkende beweging.

Op het filmpje is te zien dat het donkere mannetje probeert om het lichtere vrouwtje het nest in te slepen. Het vrouwtje lijkt er echter nog niet klaar voor. Het zou kunnen zijn dat het vrouwtje al eitjes heeft afgezet in een ander nestje of dat het vrouwtje nog niet paarij is. Ik meen te zien dat het donkere mannetje, het lichtere vrouwtje vooral achterwaarts probeert mee te nemen naar het nest. Het vrouwtje probeert ook meerdere keren toenadering te zoeken. Een andere verklaring zou kunnen zijn dat er toevallig een mannetje langs komt zwemmen die als rivaal wordt beschouwd en wordt gebeten om te verjagen.

Rivierdonderpad bewaakt zijn nest met eitjes. (Foto's: Ron Staalman)

Argument om hier tegen in te brengen zijn: de lichtere rivierdonderpad heeft een smaller profiel en lijkt dus een vrouwtje te zijn. De donkere rivierdonderpad duwt niet weg maar lijkt achteruit te bewegen. Er wordt niet direct gevluht maar de benadering is meerdere keren.

Ron Staalman